

MEHMET RAUF

EYLÜL

 PEGEMKÜLTÜR

Mehmet Rauf

EYLÜL

ISBN 978-625-7740-37-1

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

© 2025, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 2000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Mayıs 2025, Ankara

Yayın-Proje: Selcan Durmuş
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi
Macun Mahallesi 204 Cad. No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: yayinevi@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Mehmet Rauf

12 Ağustos 1875'te İstanbul'da yoksul bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Babasının isteğiyle, ücretsiz eğitim alabileceği düşünülerek askerî okula kaydedildi. Bahriye Mektebi'ni bitirdikten sonra memuriyete girdi. Küçük yaşlarda başlayan tiyatro ve edebiyat merakını memuriyette de devam ettirdi. Halit Ziya Uşaklıgil ile tanışmasından sonra edebiyat anlayışının ve edebî kimliğinin yönü de belirginleşti. Halit Ziya'nın yardımıyla Hizmet gazetesinde "Düşmüş" hikâyesi ve İkdam'da "Garam-ı Şebab" romanı tefrika edildi. Servet-i Fünûn dergisine girmesiyle Mehmet Rauf'ın tanınırlığı da arttı. Bu dönemin meyvesi olan Eylül (1901) romanıyla geniş kitleler tarafından sevilirdi. Eserlerini Servet-i Fünûn, Resimli Kitab, Musavver Hâle, Şehbâl, Şiir ve Tefekkür, Şebâb, Resimli Ay, Sevimli Ay, Güneş, Tanin, Yeni Ses, Cumhuriyet, Peyâm, Pâyitaht, Vakit gibi gazete ve mecmualarda yayımladı. II. Meşrutiyet'in kadınlara yönelik dergilerinden Mahasin ve Süs'ü, bir mizah mecmuası olan Gelincik'i ve bunlara ek olarak Sinema Yıldızı adlı magazin dergisini çıkarttı. İlk evliliğini Tefvik Fikret'in halasının kızı Ayşe Sermet ile 1901'de yaptı. Bir süre Rumelihisarı'nda Tefvik Fikret'le de aynı evde yaşadı. 1910'da yayımladığı Bir Zambak'ın Hikâyesi'nin pornografik bulunması nedeniyle askerlikten atıldı ve altı ay hapis cezasına çarptırıldı. 1910'da hâlâ evliyken, bu romanı okuyarak mektupla kendisine ilan-ı aşk eden bir hayranı olan Besime Hanım'la ikinci evliliğini gerçekleştirdi. 1912-1913 yıllarında yaşadığı bir yasak aşk sebebiyle intihara teşebbüs etti. Bu durum yakın çevresindekilerin ondan uzaklaşmasına neden oldu. 1921'de bir süre Napoli'de yaşadı. 1922-1924 yılları arasında Binbir Bûse mecmuasını çıkardı. 1926'da öğretmen olan ve yine hayranlarından biri olan Muazzez Hanım'la evlendi. Evliliğinin hemen ardından ilk felcini geçirdi ve sağ kolunu kullanamaz hale geldi. Bu dönemde eserlerini eşi Muazzez Hanım'a dikte ettirdi. 1928'de geçirdiği ikinci ve büyük felçten sonra yatağa bağımlı oldu, konuşamaz hale geldi ve 25

Aralık 1931’de İstanbul’da hayata gözlerini yumdu. Eserleri: Roman: Eylül (1901), Ferdâ-yı Garâm (1913), Genç Kız Kalbi (1914), Bir Aşkın Tarihi (1915), Karanfil ve Yasemin (1924), Böğürtlen (1926), Define (1927), Son Yıldız (1927), Cerîha (1927), [Yara adıyla yeniden basılmıştır (1935)], Kan Damlası (1928), Halâs (1929). Tefrikalar: Garam-ı Şebab (İkdam’da tefrika edilmiştir, 19 Ağustos 1896-30 Ağustos 1896), Harâbeler (Cumhuriyet’te tefrika edilmiştir, 22 Temmuz 1926-22 Nisan 1927; Harabeler. Haz.: Mert Öksüz. Ankara: Akçağ Yayınları, 2018), Kâbus (İkdam’da tefrika edilmiştir, 30 Ocak 1928-4 Mart 1928; Kâbus. Haz.: Ömer Faruk Yekdeş ve Ruken Alp. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları, 2020). Hikâye: İhtizâr (1909), Âşıkane (1909), Son Emel (1913), Hanımlar Arasında (1914), Üç Hikâye (1919), Kadın İsterse (1919), Pervaneler Gibi (1920), Safo ile Karmen (1920), İlk Temas İlk Zevk (1922), Aşk Kadını (1923), Gözlerin Aşkı (1924), Eski Aşk Geceleri (1927). Mensur şiir: Siyah İnciler (1901). Oyun: Pençe (1909), Ferdi ve Şürekâsı (1909, Halit Ziya’nın aynı adlı romanından uyarılma), Cidal (1911), Diken (1917), Sansar (1920). Diğer: Edebî Hatıralar (haz. Mehmet Törenek, İstanbul 1997); Mehmed Rauf’un Anıları (haz. Rahim Tarım, İstanbul 2001).

I

Salondan, bahçedekilerin kahkahaları işitilebiliyordu. Süreyya, canı sıkılanlara özgü bir tahammülsüzlükle: “Çılgın kız!” diye söylendi.

Balkona açılan büyük kapıdan parmaklığa dayanmış dışarıya bakan karısı dönüp: “Bu gece hava ne güzel!” dedi.

Bu nisan gününün akşama doğru başlayan yağmuru yarım saat sonra dinmişti; ıslak bir yeşilliğin üstünde şimdi altınlı incileriyle lâcivert gökyüzü titriyordu, topraktan, ağaçlardan yayılan nemli kokularda içe işleyen bir etki vardı.

Genç kadın pencerenin kenarına dayanarak bir iki uzun nefes aldı, her nefes aldıkça hayatı artıyormuş gibi göğüs geçiriyordu. Sonra, hâlâ sigarasının dumanlarına bulanmış, kıştan kurtulamayan bir tepe gibi karanlık ve gamlı duran Süreyya’ya doğru gelerek elinden tuttu, kaldırmak istedi: “Hava bu kadar güzelken burada somurtup oturmak, gezip eğlenenlere haksız yere kızmak sanki daha mı iyi? Haydi, biz de çıkalım...”

Süreyya’nın bu gece canı sıkılıyordu: “Adam, bırak!” dedi. Babasına dargınlığını bütün köye bulaştırıyordu; yazlığa çıkacakları zaman o kadar ısrar etmiş, fakat bu sefer de sahil bir yere gitmeye babasını razı edememişti. Büyük babalarının vaktiyle gelip nasıl budala bir hesapla “şu taş ocağında” yaptırdığı bu köşk onları her yıl başka yere gitmekten alıkoyuyordu.

Bütün kışı, o Boğaziçi'nin hayalini kurarken yine koşup geldikleri “şu çöplük”, çocukluğundan beri yaşaya yaşaya usandığı bu ıssız çöl onu artık çıkıp gezmekten alıkoyacak kadar bıktırmıştı! Babasına karşı bir şey yapamamasının intikamını almak isteyerek hırsını başkalarından çıkarıyor, buradaki hayatın aleyhinde bulunmak için her şey kendisine bir sebep oluyordu. Bunun için her günkü hayatında genellikle neşeli olan Süreyya, buraya taşındıkları on günden beri hemen daima sisli, isyankar, hatta o kadar sevdiği karısı Suad'a karşı bile, hemen hiçbir sebep olmadan, haksız davranıyordu. Suad'ı, kendi kolunu tutan elinden çekip yanı başına oturttarak ve kendisine dargın olmadığı için tebessüm etmek gerektiğini hatırlayarak kaçamaklı, nursuz bir tebessümle: “Şimdi hep çamur oluruz; toprak, toprak değil ki!.. Bir iki dakika yağmur yağdı mı had-din varsa yürü! Bastığın yerden ayağın bir okka çamurla beraber kalkar...” dedi.

Genç kadın beş yıllık derin bir yakınlığın verdiği anlayışla pek iyi fark ettiği bu neşesizliğin giderilmesine artık kendisinin yeterli gelmediğine teessüf eder gibi acıklı bir sesle sordu:

— Pek sıkılıyorsun galiba?

— Evet, sorma!.. Burası zaten yaşanılacak bir yer mi? Allah'ın kın!.. Hele bu yemekten sonraki saatler!.. Sabahleyin yemeğe kadar, akşam üstü... Kısacası, her zaman insan boğuluyor... Herkes, böyle birer köşede eziliyor!.. Kendimi bostan kuyusunda zannediyorum!..

Suad, kaşlarında endişeli bir kıvrımla, gözleri daha ziyade kararak, kaç yıldır bu aynı yerde, aynı hayatta, şikâyet için hiçbir sebep görülmeden geçirilmiş mutlu günleri düşünerek susuyordu; bir aralık, “Önceleri hiç böyle söylemiyordun!” demek istedi. Fakat neye yarayacaktı? Ufak bir mazeret, sıradan bir sebeple geçitirilmeyecek miydi? “Bari sen git, oralarda kal, biraz eğlenirsin!” diyecek oluyordu; fakat beş yıldır beraber bulunmaya, her şeyi beraber yapmaya o kadar alışmışlardı ki,